

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Československá kinematografie 1. pol. 20. stol.

Mgr. Eva Mužná

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro
vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických
pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0229
Šablona:	III/2
Č. materiálu:	VY_32_INOVACE_208
Datum vytvoření:	11. 8. 2013
Ročník:	4.
Předmět:	Dějepis a dějiny kultury
Vzdělávací oblast:	Společenskovední
Tematická oblast:	Československo v 1. polovině 20. století – oblast kinematografie
Anotace:	Žáci a žákyně se seznámí s některými známými jmény československé kulturní scény

Kinematografie 1. republiky

- ❖ první stálé kino založil Viktor Ponrepo v roce 1907 – předtím mělo kino podobu kočovné atrakce podobné cirkusu
- ❖ Viktor Ponrepo – vlastním jménem Dismas Šlambor vlastnil kočovné kino a licenci k jeho provozu, v roce 1907 zřídil v Praze v domě U Modré Štíky (Karlova ulice na Starém Městě pražském) stálé kino s 56 sedadly – každého návštěvníka před představením osobně přivítal
- ❖ filmy byly němé, černobílé a krátké – např. snímek Ponrepova kouzelnictví měl pouhých 72 metrů
- ❖ se vznikem Československa začínají vznikat filmy s vlasteneckou a národní tematikou, např. Svatý Václav (1929) – film byl natočen k 1000 výročí úmrtí českého patrona (později bylo stanoveno správné datum roku 935)
- ❖ ve 30. letech 20. stol. stát začíná podporovat domácí tvůrce, je odstartován rozvoj československé kinematografie
- ❖ v roce 1933 byly zprovozněny ateliéry A-B Barrandov
- ❖ po Mnichovské dohodě (29. 9. 1938) a po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava (15. 3. 1939) dochází k emigračním vlnám umělců
- ❖ v Protektorátu byla zavedena přísná cenzura, dotýkající se i kinematografie
- ❖ nacisté začali s arizací a germanizací českého filmového průmyslu, titulky a plakáty musely být česko-německé, filmy s židovskými herci nesměly být promítány a filmoví pracovníci museli mít zkoušku z němčiny
- ❖ nacisté už na počátku války vyvlastnili barrandovské ateliéry
- ❖ mezi hvězdy meziválečné kinematografie patřili např. Adina Mandlová, Lída Baarová, Nataša Gollová, Věra Ferbasová, Oldřich Nový, Vlasta Burian, Hugo Haas, Raoul Schránil a mnoho dalších

Skandální film

Extase je mezinárodně nejpopulárnější český film předválečného období. V roce 1932 jej natočil režisér Gustav Machatý. Film upoutal pozornost svými uměleckými hodnotami, zároveň však způsobil pozdvižení svými erotickými scénami. Nejvíce pozornosti na sebe strhla dlouhá scéna, kdy hlavní představitelka (Heda Lamarr) vystupuje zcela obnažená. Tato scéna byla jedním z prvních případů ženské nahoty ve filmu. Pro tehdejší společnost to byl takový šok, že film odsoudil dokonce papež Pius XII. Adolf Hitler jej v Německu dokonce zakázal. Ve většině kopií (amerických i evropských) byly vybrané scény s nahou herečkou vystřiženy.

Film mluví

První zvukový československý počín je film Když struny lkají z roku 1930. Předlohou mu bylo dílo Lva Nikolajeviče Tolstého.

Továrna na sny

Filmové továrny AB na Barrandově (název do roku 1945) je komplex filmových studií v Praze. Tyto filmové ateliéry jsou největší v České republice a jedny z největších v Evropě.

V roce 1921 založil Miloš Havel (strýc bývalého prezidenta Václava Havla) akciovou společnost A-B. Na počátku 30. let 20. století jeho bratr Václav (otec bývalého prezidenta Václava Havla) plánoval vystavět luxusní komplex rezidencí 5 km od Prahy. Miloš Havel navrhl, že k tomu začlení i moderní filmové studio. Jako místo byl zvolen Barrandov. Stavba začala 28. listopadu 1931. Při výstavbě bylo pamatováno na dostatečný prostor pro administrativu, sklady rekvizit a kostýmů, šatny herců, místnosti produkčních štábů i restaurační zařízení. Budovy měly vlastní elektrické sítě a vytopny, byly tu rovněž truhlářské dílny, střižny, projekční síně a laboratoře. Podle zahraničních zkušeností byly vystavěny dvě natáčecí haly o rozměrech 25 x 35 x 10 metrů s možností propojení. V době svého vzniku patřily Barrandovské ateliéry svým technickým vybavením k nejmodernějším v Evropě. Během Protektorátu vyvlastnili ateliéry nacisté. Po druhé světové válce podepsal prezident Edvard Beneš Dekret o zestátnění československého filmu, který vstoupil v platnost 28. 8. 1945. Objekt se stal majetkem státu a byl privatizován až po pádu komunismu v roce 1989.

Martin Frič

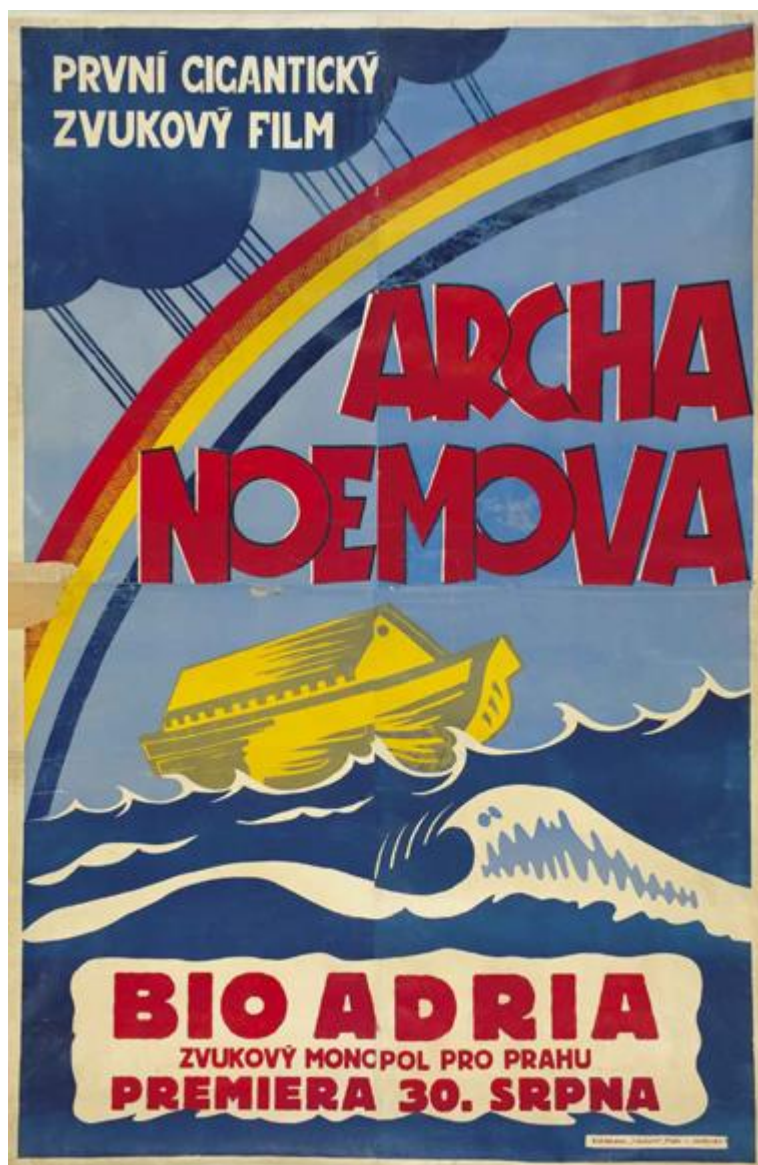
- ❖ 29. března 1902 Praha – 26. srpna 1968 Praha
- ❖ významný český filmový scenárista, herec, režisér a pedagog
- ❖ pocházel z velmi významné rodiny Fričových – jeho děd Vojtěch Frič byl významný vlastenec, činovník Sokola a právník, jeho strýc Alberto Vojtěch Frič byl světoznámý cestovatel, botanik, etnograf (společenská věda zkoumající a popisující modely chování, sociální organizaci, zvyky, hudbu a umění v jednotlivých lidských kulturách a společnostech) a spisovatel
- ❖ již jako mladý muž vystupoval v několika pražských kabaretech
- ❖ ve dvaceti letech se díky úspěšnému návrhu plakátu k filmu Dáma s malou nožkou dostal do vysněného světa filmu, nejprve kreslil reklamy, maloval stavby, pracoval v laboratořích, psal scénáře, hrál malé role
- ❖ jeho prvním zvukovým filmem byl Dobrý voják Švejk z roku 1931, natočený podle románu Jaroslava Haška
- ❖ byl zastáncem demokracie a ostře odmítal totalitní režimy
- ❖ během okupace sice točil, ale trpěl depresemi, které řešil alkoholem
- ❖ nedokázal se vyrovnat s vpádem ruských vojsk do Československa 21. 8. 1968 a spáchal sebevraždu
- ❖ velmi často spolupracoval s Vlastou Burianem např. ve filmech To neznáte Hadimršku, Anton Špelec, ostrostřelec, Lelíček ve službách Sherlocka Holmese, Hrdina jedné noci, Tři vejce do skla, Baron Prášil (pozdější název Když Burian prášil), Katakomby
- ❖ dalším hercem, se kterým často a rád pracoval byl Jan Werich např. ve filmech – Hej rup!, Svět patří nám (Voskovec, Werich, Ježek), Císařův pekař, pekařův císař
- ❖ velmi často také režijně vedl idol ženských srdcí Oldřicha Nového např. ve filmech – Kristián, Eva tropí hlouposti, Hotel modrá hvězda, Roztomilý člověk, Valentin Dobrotivý, Pytláková schovanka

Výběr z filmografie

- ❖ Dobrý voják Švejk (1931)
- ❖ To neznáte Hadimršku (1931)
- ❖ Anton Špelec, ostrostřelec (1932)
- ❖ Lelíček ve službách Sherlocka Holmese (1932)
- ❖ Hej rup! (1934)
- ❖ Jedenácté přikázání (1935)
- ❖ Jánošík (1935)
- ❖ Hrdina jedné noci (1935)
- ❖ Mravnost nade vše (1937)
- ❖ Svět patří nám (1937)
- ❖ Tři vejce do skla (1937)
- ❖ Škola základ života (1938)
- ❖ Cesta do hlubin študákovy duše (1939)
- ❖ Kristián (1939)
- ❖ Eva tropí hlouposti (1939)
- ❖ Baron Prášil (1940)
- ❖ Katakomy (1940)
- ❖ Muzikantská Liduška (1940)
- ❖ Hotel Modrá hvězda (1941)
- ❖ Roztomilý člověk (1941)
- ❖ Valentin Dobrotivý (1942)
- ❖ Počestné paní pardubické (1944)
- ❖ Prstýnek (1945)
- ❖ 13. revír (1946)
- ❖ Pytláková schovanka (1949)
- ❖ Císařův pekař, pekařův císař (1951)
- ❖ Psohlavci (1955)
- ❖ Princezna se zlatou hvězdou (1959)
- ❖ Dařbuján a Pandrhola (1959)

Démon alkoholu

Frič měl od lékařů stále přísný zákaz pití. Údajně mu řekli, že jedna jediná sklenička ho může zabít. Přesto u něj Miloš Forman, se kterým Frič pracoval na scénáři filmu *Nechte to na mně*, našel láhev koňaku. Frič údajně pokrčil rameny a řekl: "Jednou, až mi bude všechno fuk, si z toho báječného koňáčku naleju pořádného frťana."

obr. č. 1

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Použité zdroje

obr. č. 1

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c0/Noah%27s_Ark_poster_CS.jpg.
[online]. [cit. 2013-08-11].

BŘEZINA V. Lexikon českého filmu. 1. vyd. Praha: Cinema, 1997. ISBN 80-85933-09-8.

PTÁČEK L. Panorama českého filmu. 1. vyd. Olomouc: Rubico, 2000. ISBN 80-85839-54-7.

SEDLÁČEK, Jaroslav. Martin Frič. Cinema. 1995, č. 7.